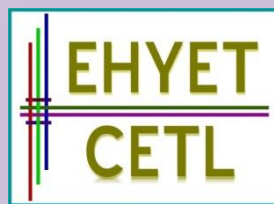

Επιδράσεις από τη χρήση του Διαδικτύου

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

www.cetl.upatras.gr

Χρήστος Θ. Παναγιωτακόπουλος
Ανθή Καρατράντου
Στέφανος Αρμακόλας

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Υποστηρικτική βιβλιογραφία Ενότητας

Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2018). *Η ηθική στο διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό έγκλημα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Εναλλακτική υποστηρικτική βιβλιογραφία Ενότητας

- <https://slidewiki.org/deck/113315-1/h-h8ikh-kai-h-texnologia/slide/740513-5/740513-5:1/view?locale=it>
- [http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/7715/Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ ΑΠΌ ΤΑ SOCIAL MEDIA..pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/7715/Η_ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ_ΣΤΗ_ΜΕΤΑΔΟΣΗ_ΤΗΣ_ΕΙΔΗΣΗΣ_ΑΠΌ_ΤΑ_SOCIAL_MEDIA..pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- <http://users.uoi.gr/csavran/bibliography/Addict.doc>
- https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/46206/1/ΔΑΜΠΛΙΑΣ_ΒΑΣΙΛΗΣ_ΤΕΛΙΚΗ.pdf

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η έννοια της ηθικής

Ηθική ➡ Είναι το σύνολο των άγραφων κανόνων που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά μιας κοινωνίας και αξιολογούν τις ανθρώπινες πράξεις βάσει του τι θεωρείται τη δεδομένη στιγμή από τα μέλη της ως καλό ή κακό, σωστό ή λάθος, πρόπον ή μη πρόπον, δηλαδή κοινωνικά αποδεκτό ή μη.

Ηθική και ήθος

Ήθος: το σύνολο των ψυχικών ιδιοτήτων του ανθρώπου, δηλαδή το ήθος ταυτίζεται με τον χαρακτήρα του.

Ηθική και Διαδίκτυο

Το διαδίκτυο είναι ουσιαστικά μια νέα διάσταση, μία επέκταση της υπάρχουσας κοινωνίας μας.

Η ηθική χρήση του, σύμφωνα με μία ίσως απλουστευμένη άποψη, προϋποθέτει την εφαρμογή των ίδιων προτύπων που ακολουθούμε στην καθημερινή μη ψηφιακή ζωή μας.

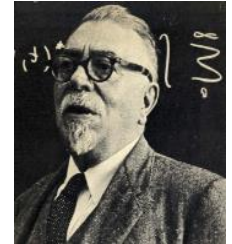
Έτσι, τη χρήση του διαδικτύου τη διαπερνούν οι ίδιες αξίες που έχουν ήδη υιοθετήσει οι πολιτισμένες κοινωνίες, όπως η ευγένεια, η καλοσύνη, ο αλληλοσεβασμός και ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, η προστασία της ιδιωτικότητας, η νομιμότητα κ.ά.

Ας δούμε όμως τα πράγματα πιο αναλυτικά σε σχέση με την ηθική και την τεχνολογία...

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η έννοια της ηθικής

Η ηθική στη χρήση των υπολογιστικών συστημάτων - θεμέλια

– Norbert Wiener 1948 – MIT $\Rightarrow$ Κυβερνητική

- Β' Παγκόσμιος Πόλεμος – έρευνα σε αντιαεροπορικά οπλικά συστήματα
- Στόχος: αλληλεπίδραση στοιχείων μιας μηχανής $\Rightarrow$ μετάδοση πληροφορίας από ένα τμήμα μιας μηχανής σε άλλο για την **αυτορρύθμιση** της λειτουργίας της
- Αντιαεροπορικά οπλικά συστήματα : εντοπισμός + υπολογισμός πορείας + βολή

παράλληλα όμως

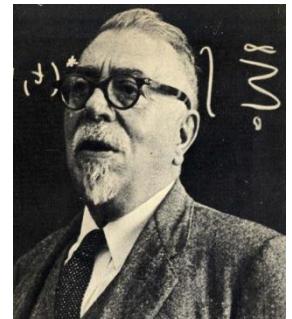
– Ο κλάδος της Επιστήμης των Υπολογιστών είναι ανερχόμενος

- Στόχος: δημιουργία ισχυρών ψηφιακών μηχανών επεξεργασίας δεδομένων

Η μοντελοποίηση που ακολούθησε ο Wiener, η οποία είχε ως βάση την αλληλεπίδραση στοιχείων μιας μηχανής, δηλαδή τη μετάδοση πληροφορίας από ένα τμήμα μιας μηχανής σε άλλο για την αυτορρύθμιση της λειτουργίας της, οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού κλάδου που έφερε το όνομα «Κυβερνητική» (Cybernetics).

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- **Κυβερνητική (Norbert Wiener) και Υπολογιστικό Σύστημα**
 - Μία μηχανή θα μπορούσε μέσω τεχνητών αισθητηριακών οργάνων (αισθητήρων) να δεχτεί αυτόματα πληροφορίες - ερεθίσματα και να τα χρησιμοποιήσει δυνητικά, τροφοδοτώντας ένα άλλο εκτελεστικό τμήμα του συστήματος για καλό ή για κακό.
 - Η είσοδος και η καθιέρωση των ψηφιακών μηχανών στην κοινωνία μας θα αλλάξει ριζικά τα πάντα, θα επιδράσει πολύπλευρα σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας του ατόμου, δημιουργώντας μία πραγματική επανάσταση στις εργασιακές συνθήκες, στις επιχειρήσεις, στη βιομηχανία, στην κοινωνία.
 - Άρα: Θα πρέπει να αναπτυχθούν κώδικες δεοντολογίας προσαρμοσμένοι στα νέα μέσα, θα πρέπει να θεσπιστούν νέοι νόμοι, κοινωνιολόγοι και ψυχολόγοι θα πρέπει να εντάξουν στα υπό μελέτη θέματά τους τα νέα φαινόμενα και φιλόσοφοι θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν κοινωνικές έννοιες και αξίες.
- **Δεοντολογία**
 - Οι ηθικοί κανόνες που διέπουν την εκτέλεση των καθηκόντων και των υποχρεώσεων ενός ατόμου (Ηθική = Δεοντολογία).

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (1#10)

Η συμβολή του Norbert Wiener:

- 1948: *Cybernetics: or Control and Communication in the Animal and the Machine*
Εισαγωγή της «Κυβερνητικής» με σημαντικά ηθικά διλήμματα.
- 1950: *The Human Use of Human Beings*
Θέματα ηθικής στη χρήση των Υ. Σ.

Ο Wiener και στα δύο βιβλία του αναφέρθηκε εκτενώς σε θεμελιώδη θέματα ηθικής στη χρήση των υπολογιστικών συστημάτων. Ωστόσο:

Ο όρος «ηθική υπολογιστών» υιοθετήθηκε για πρώτη φορά το 1976 από τον Walter Maner, καθηγητή Πληροφορικής και ερευνητή στο Πανεπιστήμιο του Μπόουλινγκ Γκριν των ΗΠΑ.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (2#10)

- 1973: Ορισμός επιτροπής εμπειρογνωμόνων για τη δημιουργία κώδικα δεοντολογίας στη χρήση των υπολογιστών (ACM)

<http://ethics.acm.org/code-of-ethics>

Από την επιτροπή προέκυψε ένας «κώδικας ηθικής» τον οποία θα πρέπει να ακολουθούν όλοι όσοι εργάζονται ως επαγγελματίες με την Πληροφορική. Ο κώδικας εμπλουτίστηκε με τα χρόνια και η τελευταία έκδοσή του υιοθετήθηκε από την ένωση το 1992.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (3#10)

- 1982: Έναρξη 10ετούς διάρκειας προγράμματος ανάπτυξης υπολογιστικών συστημάτων – Ιαπωνία [Τεχνητή Νοημοσύνη]

Το ιαπωνικό σχέδιο 5G, είχε ως στόχο την ανάπτυξη μηχανών που θα μπορούσαν μάλλον να σκέπτονται, παρά να κάνουν γρήγορα πράξεις.

Οι ΗΠΑ αντιδρώντας στην υπόθεση ότι η Ιαπωνία θα μπορούσε να τις ξεπεράσει στην εξέλιξη της βιομηχανίας κατασκευής Η/Υ, άρχισαν ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για την ανάπτυξη έξυπνων υπολογιστικών συστημάτων.

Και τα δύο προγράμματα δεν κατάφεραν να φτάσουν τους στόχους τους, αλλά στάθηκαν αφορμή να αναπτυχθεί η ρομποτική, η τεχνητή νοημοσύνη αλλά και αργότερα η νανοτεχνολογία.

Μέσω αυτών έγιναν άλματα στην κατασκευή προηγμένου λογισμικού και υλικού και χιλιάδες μηχανικοί εκπαιδεύτηκαν στην πράξη στην Πληροφορική, αποκτώντας τεχνογνωσία την οποία αργότερα μετέφεραν σε διάφορες εταιρείες.

Επίσης, στάθηκαν η αφορμή για τη διατύπωση ενδιαφερόντων ερωτημάτων για την ηθική χρήση των υπολογιστών, αφού διεργασίες σκέψης συνδέονται στην πράξη για πρώτη φορά με τη μηχανή.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (4#10)

- 1985: Ίδρυση του Ινστιτούτου Ηθικής των Υπολογιστών – ΗΠΑ (Computer Ethics Institute) – 10 κανόνες ηθικής χρήσης

<http://www.computerethicsinstitute.org>

1. Thou shalt not use a computer to harm other people. [Thou shalt not >>> Do not = Ου]
2. Thou shalt not interfere with other people's computer work.
3. Thou shalt not snoop around in other people's computer files.
4. Thou shalt not use a computer to steal.
5. Thou shalt not use a computer to bear false witness.
6. Thou shalt not copy or use proprietary software for which you have not paid.
7. Thou shalt not use other people's computer resources without authorization or proper compensation.
8. Thou shalt not appropriate other people's intellectual output.
9. Thou shalt think about the social consequences of the program you are writing or the system you are designing.
10. Thou shalt always use a computer in ways that ensure consideration and respect for your fellow humans.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (5#10)

- 1985: What is Computer Ethics? (James Moor, καθηγητής στο Dartmouth College των ΗΠΑ)

Τι ακριβώς σημαίνει Ηθική των Υπολογιστών;

Η Ηθική των Υπολογιστών είναι η ανάλυση της φύσης και των κοινωνικών επιπτώσεων της τεχνολογίας των υπολογιστών και η αντίστοιχη τυποποίηση και αιτιολόγηση των πολιτικών για τη χρήση αυτής της τεχνολογίας με δεοντολογικούς (ηθικούς) κανόνες.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (6#10)

- 1985: Computer Ethics (Deborah Johnson, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια των ΗΠΑ)

Τι ακριβώς σημαίνει Ηθική των Υπολογιστών;

Η Ηθική των Υπολογιστών μελετά τον τρόπο με τον οποίο μέσω των υπολογιστών προβάλλονται νέες εκδόσεις των πρότυπων ηθικών προβλημάτων και ηθικών διλημμάτων, που οξύνουν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα και μας αναγκάζουν να εφαρμόσουμε τυπικούς ηθικούς κανονισμούς σε αχαρτογράφητους χώρους.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (7#10)

- 1991: Μέσω δημοσιεύσεων τίθενται διάφορα ερωτήματα από τον ερευνητή στις ΗΠΑ Donald Gotterbarn, συνδεόμενα με θέμα ηθικής, όπως :
 - Πρέπει να επιτρέπεται η πώληση υπολογιστών σε χώρες που υποστηρίζουν την τρομοκρατία;
 - Είναι ορθό να αντικαθιστούμε εργαζόμενους από ρομπότ;
 - Ποιες είναι οι συνέπειες στην υγεία των ανθρώπων που χρησιμοποιούν οθόνες με καθοδικό σωλήνα;

D. Gotterbarn:

... η ηθική του υπολογιστή μοιάζει με κάποια συγκεχυμένη άμορφη περιοχή που είναι διαφορετική από όλους τους άλλους τομείς δεοντολογίας, π.χ. της νομικής ή ιατρικής δεοντολογίας.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (8#10)

- **1992: Keith Miller στο University of Missouri - St. Louis (UMSL):** Δημοσιεύσεις με θέματα ηθικής στη χρήση των υπολογιστικών συστημάτων σε σχέση με την κοινωνία, την ιατρική, τους ιούς, την παραγωγή λογισμικού, το ανοικτό λογισμικό και την **ιδιωτικότητα**.

Ο Miller συνέδεσε μια σειρά από ηθικά προβλήματα στη χρήση των υπολογιστών με την κοινωνία, την ιατρική, τους ιούς, την παραγωγή λογισμικού, το ανοικτό λογισμικό και την ιδιωτικότητα, αναδεικνύοντας την ευθύνη των επαγγελματιών της Πληροφορικής και τις κοινωνικές, ηθικές και πολιτικές διαστάσεις των επιπτώσεων από τη χρήση της τεχνολογίας

*Είναι η πρώτη φορά που συνδέονται με ένταση θέματα **ιδιωτικότητας** με την τεχνολογία, πριν την αποδέσμευση του διαδικτύου.*

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (9#10)

- **1995: Πανεπιστήμιο De Montfort (Αγγλία) - Simon Rogerson:** Ίδρυση του Κέντρου Πληροφορικής και Κοινωνικής Ευθύνης (CCSR) για έρευνα εστιασμένη σε θέματα ηθικής χρήσης των υπολογιστών – Καθιερώνονται τα ετήσια συνέδρια ETHICOMP.

Μέσω των συνεδρίων ETHICOMP αναδείχτηκε η ανάγκη της προστασίας των ιδιωτικών δεδομένων και η ευθύνη των επαγγελματιών της Πληροφορικής για την προστασία του κοινωνικού συνόλου από τη μη ηθική χρήση των υπολογιστών.

Φάνηκε ότι η ηθική των υπολογιστών δεν μπορεί να θεωρηθεί απλά ως ένα υποσύνολο της συζήτησης γενικά περί ηθικής, αλλά ως ένα παγκόσμιο θέμα με έρεισμα σε κάθε χώρα και πολιτισμό.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η εξέλιξη της σύνδεσης της έννοιας της ηθικής με την τεχνολογία (10#10)

- **1995: Απελευθερώνεται το διαδίκτυο ➡ ορόσημο**
- Πολλά πανεπιστήμια ιδρύουν κέντρα για έρευνα στην ηθική χρήση των υπολογιστών και των ρομποτικών συστημάτων.
- 2000: Θέσπιση νομοθεσίας για προστασία των πολιτών και της κοινωνίας από κακόβουλες ενέργειες που θα μπορούσαν να διεξαχθούν μέσω της τεχνολογίας.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Μετά το 2000 επικρατούν δύο απόψεις:

- Με την ευρεία έκταση της χρήσης των υπολογιστών και του διαδικτύου οι νέες όψεις της ηθικής θα ενσωματωθούν στο υπάρχον σύστημα αξιών και ηθικής χρήσης που ήδη χρησιμοποιείται στην κοινωνία μας.

Δηλαδή, οι υπάρχουσες θεωρίες περί ηθικής θα συνεχίσουν να παραμένουν θεμέλιοι λίθοι και ανεπηρέαστες θα δίνουν απαντήσεις στα νέα ερωτήματα, τα οποία θα είναι ουσιαστικά τα ίδια τα παλιά ερωτήματα αλλά αναμορφωμένα σύμφωνα με τις νέες καταστάσεις. Μία τέτοια θεώρηση, τελικά, θα οδηγήσει στην απορρόφηση της κυβερνηθικής από το γενικότερο σύστημα ηθικής της κοινωνίας

- Η επίδραση του υπολογιστή και του διαδικτύου είναι τόσο ευρεία που θα οδηγήσει τον κόσμο στη δημιουργία ενός νέου συστήματος ηθικών αξιών με διαπολιτισμικό και παγκόσμιο χαρακτήρα.

Η κατάσταση αυτή θα επισκιάσει και θα αντικαταστήσει πλήρως τις προϋπάρχουσες θεωρήσεις περί ηθικής, ακόμα και αυτές που έχουν την αφετηρία τους στον Σωκράτη, στον Αριστοτέλη, στον Καντ, κ.λπ.

- ***Ωστόσο, ασχέτως προσέγγισης, η ανάγκη για τήρηση κανόνων δεοντολογίας στη χρήση της τεχνολογίας φάνηκε να είναι πλέον επιτακτική.***

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ρομπότ και ρομποτική

Το ρομπότ $\Rightarrow$ Ο όρος εισήχθη το 1921 από τον τσέχο Karel Čapek (1890-1938) μέσα από το θεατρικό έργο επιστημονικής φαντασίας *Rossum's Universal Robots - R.U.R.*

Ένα ρομπότ είναι μία μηχανή η οποία:

- μπορεί να κινηθεί συνολικά ή κατά ένα τμήμα της
- μπορεί να προγραμματιστεί ώστε να εκτελεί διαφορετικές λειτουργίες
- μετά τον προγραμματισμό της λειτουργεί αυτόματα.

Αργότερα, ο συνδυασμός της ρομποτικής με τον χώρο της τεχνητής νοημοσύνης συνέβαλε στην κατασκευή «έξυπνων» ρομπότ με αξιοθαύμαστες δυνατότητες – χαρακτηριστικά και η έρευνα στο συνδυασμένο αυτό πεδίο υπόσχεται πολλά για την εξέλιξη της ρομποτικής στο εγγύς μέλλον.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα ηθικά διλήμματα της ρομποτικής 1#5

- Karel Čapek (1890-1938) - Rossum's Universal Robots - R.U.R.]
- Isaac Asimov (1920-1962): I Robot
- Arthur Clarke (1968): HAL 9000 [ταινία 2001: A Space Odyssey]
- 1982 – Χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα 400 εκατομμυρίων δολαρίων (5G) – Ιαπωνία ⇒ αποτυχία... όμως:
 - Κατανόηση των μηχανισμών της ζωής
 - Τεχνητή νοημοσύνη (εμπειροσυστήματα, κατανόηση φυσικής γλώσσας και σημασιολογική αναπαράσταση, μάθηση μηχανών, μοντελοποίηση της ανθρώπινης επίδοσης)
 - Ρομποτική

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα ηθικά διλήμματα της ρομποτικής 2#5

Νόμοι ρομποτικής Isaac Asimov:

- Ένα ρομπότ δεν πρέπει να βλάψει ή να αφήσει να πάθει κάποιο κακό μία ανθρώπινη ύπαρξη εξαιτίας της απραξίας του.
- Ένα ρομπότ πρέπει να υπακούει στις εντολές που του δίνονται από τον άνθρωπο, εκτός εάν οι εντολές αυτές έρχονται σε αντίθεση με τον πρώτο νόμο.
- Ένα ρομπότ πρέπει να προστατεύει την ύπαρξή του, εφόσον αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με τον πρώτο ή τον δεύτερο νόμο.

Αργότερα ο Ασίμοφ πρόσθεσε και έναν ακόμα νόμο, τον οποίο τοποθέτησε στη σειρά πριν από τους προηγούμενους τρεις:

- Ένα ρομπότ δεν πρέπει να βλάψει την ανθρωπότητα ή να αφήσει την ανθρωπότητα να πάθει κάποιο κακό εξαιτίας της απραξίας του.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα ηθικά διλήμματα της ρομποτικής 3#5

- Σε τι βαθμό είναι δυνατόν μία μηχανή που λειτουργεί μερικώς αυτόνομα και έχει δυνατότητας μάθησης να μπορεί να υπακούει σε ένα σύνολο κανόνων;
- Χρειαζόμαστε πραγματικά τους νόμους του Asimov για τη ρομποτική; Αν ναι, είναι επαρκείς για τη λειτουργία των σύγχρονων ρομπότ στο πλαίσιο της κοινωνίας μας;
- Σε τι βαθμό έχει ευθύνη ο δημιουργός ενός ρομπότ, εάν αυτό με τη συμπεριφορά του προκαλέσει κάποιο κακό;
- Υπάρχουν όρια στην εξέλιξη των ρομπότ; Μήπως κάποια στιγμή θα καταφέρουν να αντικαταστήσουν τον άνθρωπο;
- Μπορεί το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο να εξασφαλίσει ή να μειώσει ενδεχόμενους κινδύνους από την εξέλιξη της ρομποτικής;

Πανεπιστήμιο Waseda (Tokyo)

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα ηθικά διλήμματα της ρομποτικής 4#5

- 2015: Ίδρυση του «Foundation for Responsible Robotics» (FRR) για να προωθήσει το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την πολιτική λειτουργίας των ρομποτικών συστημάτων που ενσωματώνονται στην κοινωνία μας με την εφαρμογή προτύπων, μεθόδων, αρχών και δυνατοτήτων (ΗΠΑ).

Στοχεύει, έπειτα από επιστημονική διαβούλευση, στην επεξεργασία, στην κατασκευή και στην υιοθέτηση κανονισμών που περιορίζουν τους κινδύνους για την κοινωνία, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν την πρόοδο και την καινοτομία στην έρευνα για τη ρομποτική.

<http://responsiblerobotics.org>

⇒ Έως το 2019 θα υπάρχουν παγκοσμίως 31 εκατομμύρια ρομπότ.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα ηθικά διλήμματα της ρομποτικής 5#5

- Το πείραμα του Facebook Artificial Intelligence Research

Το καλοκαίρι του 2017 στο Facebook Artificial Intelligence Research (FAIR) διεξήχθη ένα πείραμα. Δύο ρομπότ (chatbots), τα Alice και Bob, κατασκευασμένα από ερευνητική ομάδα του Facebook, είχαν προγραμματιστεί να λειτουργούν με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης για τη διεξαγωγή διαπραγμάτευσης ανταλλαγής καπέλων, βιβλίων και μπαλών. Η γλώσσα που μιλούσαν ήταν η αγγλική.

Ξαφνικά τα δύο ρομπότ, κατά τη διάρκεια της συνομιλίας τους, άρχισαν να τροποποιούν τη γλώσσα που μιλούσαν, να μειώνουν το πλήθος των χρησιμοποιούμενων λέξεων και να επαναλαμβάνουν λέξεις, δημιουργώντας φράσεις ακατανόητες για τον άνθρωπο, τις οποίες προφανώς καταλάβαιναν μόνο τα ίδια, προσπαθώντας να διεκπεραιώσουν τη διαπραγμάτευση.

Στο μεταξύ, μέχρις ότου οι επιστήμονες που παρακολουθούσαν τη διαδικασία καταλάβουν τι ακριβώς συμβαίνει, η διαπραγμάτευση ολοκληρώθηκε επιτυχώς.

Η ερευνητική ομάδα διέκοψε το πείραμα, ενώ στην επιστημονική κοινότητα άρχισε ένας νέος γύρος σκεπτικισμού για τους κινδύνους στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και των επιπτώσεων από την ενδεχόμενη αυτονόμηση των ρομπότ.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και διαδίκτυο - κυβερνοηθική

- Με αρχή το 1995, η λέξη «διαδίκτυο» γίνεται σιγά σιγά σύμφυτη με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και τη λειτουργία του.

Ηλεκτρονικός υπολογιστής = δικτυωμένος ηλεκτρονικός υπολογιστής.

Δεν νοείται υπολογιστής που λειτουργεί εκτός διαδικτύου, αφού ακόμα και τα απαραίτητα στοιχεία για τη λειτουργία του διανέμονται μέσα από το διαδίκτυο.

⇒ Η έννοια της ηθικής στο διαδίκτυο γίνεται ακόμα πιο σημαντική

Ας δούμε όμως τα πράγματα με τη σειρά....

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (1#6)

- 1984: Η νουβέλα *Neuromancer* του William Gibson [έγκλημα και διαφθορά σε ένα γκρίζο κόσμο που ελέγχεται από την προηγμένη τεχνολογία κάποιων εταιρειών – εισαγωγή του όρου Cyberspace (Κυβερνοδιάστημα)]
- 1995 - Η ηθική στο διαδίκτυο ⇒ **κυβερνοηθική**
 - Πρόκειται για την κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά κατά τη χρήση του διαδικτύου, δηλαδή από τη λειτουργία του ατόμου με υπευθυνότητα, εντιμότητα και σεβασμό προς τους ισχύοντες νόμους και τα δικαιώματα των άλλων.
 - Η κυβερνοηθική αναφέρεται στη δεοντολογία που διέπει τόσο τη χρήση των δικτυωμένων υπολογιστών κάθε είδους, των περιφερειακών συσκευών για την υποστήριξη της επικοινωνίας, αλλά και τη συμπεριφορά των ειδικών που διαχειρίζονται τα συστήματα.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (2#6)

Η κυβερνοηθική εμπλέκει βασικά δεοντολογικά ζητήματα που αφορούν την πληροφορία και τα υπολογιστικά συστήματα, όπως:

- η προστασία των προσωπικών δεδομένων,
- η ακρίβεια των πληροφοριών,
- τα δικαιώματα επί των πληροφοριών και
- η προσβασιμότητα στην πληροφορία.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (3#6)

1. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων

- Παγκοσμίως υψηλής προτεραιότητας θέμα.
- Εύκολη διαδικασία η συγκέντρωση αποθήκευση, αναζήτηση, σύγκριση, ανάκτηση, τροποποίηση και μετάδοση ή διασπορά προσωπικών πληροφοριών.
- Επιτείνεται το πρόβλημα με αναπτυσσόμενες τεχνικές όπως, η εξόρυξη δεδομένων, η αντιστοίχιση δεδομένων, η δημιουργία και εκμετάλλευση ιστορικού χρήσης και πλοήγησης στο διαδίκτυο (cookies).
- Ανωνυμία στο διαδίκτυο και εκτέλεση παράνομων πράξεων.
- Οικειοποίηση ξένου προφίλ.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (4#6)

2. Η ακρίβεια των πληροφοριών

- Η ακρίβεια της πληροφορίας συνδέεται με την παρουσίαση ενός αποτελέσματος ή γεγονότος με αυθεντικότητα, πληρότητα, πιστότητα και χωρίς σφάλμα.
 - Η μετάδοση σκόπιμα λανθασμένης πληροφορίας.
 - Η παραποίηση της πληροφορίας – η έλλειψη ασφάλειας.
 - Κάθε πληροφορία – αποτέλεσμα υπολογιστικής επεξεργασίας είναι πάντα αληθής;
 - Ο έλεγχος του κοινωνικού συνόλου με διοχέτευση κατευθυνόμενης πληροφόρησης.
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης - Η παραγωγή, μετάδοση και διασπορά ψευδών ειδήσεων (fake news), με στόχο την παραπληροφόρηση, τη χειραγώγηση ή τη συκοφάντηση πολιτών ή ομάδων ανθρώπων.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (5#6)

3. Τα δικαιώματα επί των πληροφοριών

- Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας: *Με ποιον τρόπο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μία πληροφορία ή ένα σύνολο δεδομένων που δεν μας ανήκει;*
- Μία πληροφορία που προκύπτει ως αποτέλεσμα επεξεργασίας δεδομένων έχει ένα ιδιάζον χαρακτηριστικό: *μπορεί να μεταδοθεί και να χρησιμοποιηθεί εύκολα από άλλους.* Τότε όμως, η αξία που αντιστοιχεί στην επένδυση ή στην οικονομική δαπάνη για τη δημιουργία της πρωτότυπης μορφής της εκμηδενίζεται.
- Το κίνημα του λογισμικού ανοικτού κώδικα – ελεύθερου λογισμικού.
- Οι υποστηρικτές της ελεύθερης διακίνησης του λογισμικού – *λογισμικό χωρίς ιδιοκτήτες* (Stallman – 1991).

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ηθική και κυβερνοηθική (6#6)

4. Η προσβασιμότητα στην πληροφορία

- Η κατοχή και χρήση υπολογιστή δεν είναι σήμερα προνόμιο κάθε ανθρώπου.
- Το τεχνολογικό χάσμα μεταξύ των κρατών.
- Το πρόγραμμα του υπολογιστή των 100 δολαρίων που ξεκίνησε στο MIT Media-Lab (2002) από τον Nicholas Negroponte ολοκληρώθηκε το 2014 με μια λιτή ανακοίνωση: **ο υπολογιστής των 100 δολαρίων πέθανε, όχι όμως και η ιδέα του.**

Για να δημιουργηθεί προστιθέμενη αξία από την πρόσβαση στην πληροφορία από όλα τα μέλη μια κοινωνίας, ασφαλώς χρειάζεται διεύρυνση των ψηφιακών δεξιοτήτων των ανθρώπων, προκειμένου να μπορούν να αντιμετωπίσουν κριτικά την πληροφορία, δηλαδή να γίνει πράξη αυτό που αποκαλείται **ψηφιακός γραμματισμός**.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ο ψηφιακός γραμματισμός

Η έννοια του ψηφιακού γραμματισμού (digital literacy) αναφέρεται στη δυνατότητα χρήσης των ΤΠΕ για τη δημιουργία, την αναζήτηση, την ανεύρεση και τη μετάδοση πληροφοριών με την απόκτηση γνωστικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων. Είναι μέρος του ευρύτερου πληροφοριακού γραμματισμού και ειδικότερα στο διαδίκτυο, που σχετίζεται με:

- την αποτελεσματική αναζήτηση πληροφοριών, την αξιολόγηση και τον έλεγχο της «ποιότητάς» τους (εγκυρότητα, αξιοπιστία, πληρότητα, αυθεντικότητα) πριν από την υιοθέτησή τους για οποιονδήποτε λόγο
- την αναγνώριση και την απόδοση των ευσήμων στην πηγή, από την οποία αξιοποιείται, υπό όρους, μία πληροφορία
- την προστασία των προσωπικών πληροφοριών σε διαδικτυακές συνδέσεις και τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των άλλων
- την κατανόηση ότι, όταν γίνεται εγγραφή σε μια υπηρεσία ενός ιστοχώρου ή αναρτώνται κάποια σχόλια ή κάποια ψηφιακά δεδομένα, δημιουργείται και ένα προφίλ στο οποίο έχουν πρόσβαση όλοι
- τον σεβασμό των απόψεων, των πεποιθήσεων και των ιδεών των άλλων
- την κατανόηση των πλεονεκτημάτων αλλά και των κινδύνων που συνδέονται με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η ηθική χρήση του διαδικτύου και η εκπαίδευση (1#2)

Από μικρή ηλικία πρέπει ο μαθητής να γνωρίζει θέματα δεοντολογικής χρήσης του διαδικτύου, όπως:

- να γνωρίζει τις συνέπειες της μη αποδεκτής χρήσης και να ενεργεί με δεοντολογία, από οποιονδήποτε χώρο κι αν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο
- να αναγνωρίζει τη σημασία της διαφύλαξης των προσωπικών του δεδομένων και να σέβεται την ιδιωτική ζωή των άλλων
- να σέβεται τα θέματα που σχετίζονται με την πνευματική ιδιοκτησία, να αποφεύγει τη λογοκλοπή και να χρησιμοποιεί τις πηγές άντλησης υλικού με κατάλληλο τρόπο
- να αναγνωρίζει τις μορφές της διαδικτυακής παρενόχλησης, τη συναισθηματική επιβάρυνση από αυτές, τις συνέπειες και τους τρόπους επίλυσης τέτοιων θεμάτων
- να έχει τη δεξιότητα της διάκρισης των αξιόπιστων πληροφοριών από τις άχρηστες
- να συμβάλλει στη διατήρηση ορθών συμπεριφορών στη χρήση του διαδικτύου και να τις υπερασπίζεται
- να λειτουργεί με γνώμονα τη δεοντολογία και τη νομιμότητα σε περιπτώσεις διλημμάτων και να λειτουργεί με υπευθυνότητα στην ψηφιακή επικοινωνία
- να αναγνωρίζει πότε και πού μπορεί να χρησιμοποιεί ψηφιακά μέσα επικοινωνίας και από αυτά να επιλέγει τα καταλληλότερα
- να μην επηρεάζεται από τις «σειρήνες» και τους πειρασμούς του διαδικτύου που λειτουργούν σε βάρος του προσωπικού του χρόνου.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Η ηθική χρήση του διαδικτύου και η εκπαίδευση (2#2)

Είναι σημαντικό να μεταδίδονται από τους εκπαιδευτικούς στους μαθητές/σπουδαστές οι αρχές της κοινωνικής ευθύνης.

Για το σκοπό αυτό, η Διεθνής Εταιρεία για τις Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (International Society for Technology in Education - <http://www.iste.org/>) έχει καθιερώσει πρότυπα χρήσης των τεχνολογιών για όλες τις κατηγορίες των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δείχνουν τα μέλη (εκπαιδευτικοί και σπουδαστές) των σχολών που έχουν ως αντικείμενο μελέτης τον υπολογιστή και τις τεχνολογίες που συναρτώνται με αυτόν.

Αυτές οι κατηγορίες των σπουδαστών θα πρέπει να γνωρίζουν και τα πρότυπα της επαγγελματικής ηθικής.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Αρνητικές επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας

Τα πεδία στα οποία θα πρέπει σήμερα να τηρούνται κανόνες δεοντολογίας είναι αρκετά και περιλαμβάνουν όλα εκείνα στα οποία δραστηριοποιείται ο σύγχρονος άνθρωπος. Δεν είναι μόνο τα θέματα πληροφορίας και τα σχετικά με αυτήν.

- **Εργασία και υγεία**
 - Προβλήματα υγείας (ψυχικής και σωματικής – εθισμός, μυοσκελετικά προβλήματα, αυχενικό σύνδρομο, σύνδρομο οθόνης, κ.ά.)
 - ✓ Δομική ανεργία – απώλεια θέσεων – **ισοστάθμιση**; – αύξηση τηλεεργασίας
- **Το περιβάλλον**
 - Κατανάλωση ρεύματος
 - Επιπτώσεις από τα υλικά κατασκευής/λειτουργίας – λύση: επαναχρησιμοποίηση & ανακύκλωση – βιοδιασπώμενα υλικά
- **Το ηλεκτρονικό έγκλημα**

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το ηλεκτρονικό έγκλημα και οι μορφές του (1#3)

Το ηλεκτρονικό έγκλημα έχει πολλές μορφές. Μπορεί να συντελεστεί είτε με εργαλείο ένα υπολογιστικό σύστημα είτε στοχεύοντας (πάλι μέσω υπολογιστή) ένα άλλο υπολογιστικό σύστημα. Και οι δύο τύποι είναι πολύ συνηθισμένοι.

Το διαδίκτυο είναι ο χώρος αναψυχής των χάκερς (hackers), οι οποίοι από απόσταση μπορούν παραβιάσουν το απόρρητο των πληροφοριών που είναι αποθηκευμένες σε ένα σύστημα. Ακολουθώντας, μπορούν να καταστρέψουν, να υποκλέψουν πληροφορίες, να εκβιάσουν για την ανάκτηση από τον νόμιμο κάτοχό τους, να διαταράξουν τη λειτουργία του υπολογιστή, να περιορίσουν ή να διακόψουν την προσφερόμενη εξυπηρέτηση, να διασπείρουν κακόβουλο λογισμικό που θα εξουδετερώσει τη λειτουργικότητα κι άλλων συστημάτων, να παραποιήσουν δεδομένα ή λογισμικό για να αποκομίσουν οικονομικά οφέλη, να κάνουν κακή χρήση της δυνατότητας επικοινωνίας κ.ά.

Οι πτυχές καθεμιάς παραβίασης από τις προηγούμενες είναι αρκετές. Διαφορετικός είναι επίσης και ο αντίκτυπος ή το εύρος της επίδρασης κάθε παραβίασης.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το ηλεκτρονικό έγκλημα και οι μορφές του (2#3)

Έτσι λοιπόν, ενδεικτικά, αντλώντας στοιχεία από διάφορους ερευνητές που περιγράφουν τις μορφές του ηλεκτρονικού εγκλήματος, δεν επιτρέπεται:

- Η χρήση υπολογιστικών συστημάτων για τη δημιουργία βλάβης ή ζημίας άλλων ανθρώπων.
- Η χρήση υπολογιστικών συστημάτων για μετάδοση λανθασμένων, ψευδών ή παραπλανητικών μαρτυριών.
- Η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση σε υπολογιστικά συστήματα και ιστοχώρους μέσω λογαριασμών, εξαιρουμένων των διαχειριστών τους.
- Η πρόσβαση σε υπολογιστικά συστήματα για τέλεση κάποιου εγκλήματος ή ανέντιμης πράξης.
- Η πρόσβαση σε ξένα αρχεία και η χρήση ξένων υπολογιστικών πόρων χωρίς εξουσιοδότηση.
- Η ανεύθυνη χρήση υπολογιστικών συστημάτων, τα οποία δεν είναι επαρκώς προστατευμένα και μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως μέσα επίθεσης σε άλλα υπολογιστικά συστήματα.
- Η δραστηριότητα σάρωσης θυρών σε υπολογιστικά συστήματα ή συσκευές, εξαιρουμένων των διαχειριστών τους ή ατόμων με εξουσιοδότηση.
- Η διασπορά κακόβουλου λογισμικού ή λογισμικού υφαρπαγής προσωπικών δεδομένων και στοιχείων λογαριασμών.
- Η κατασκευή και η χρήση λογισμικού για το οποίο δεν έχουν εξεταστεί οι κοινωνικές επιπτώσεις από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του.
- Η χρήση υλικού σε ιστοχώρους, για το οποίο δεν έχουμε τα πνευματικά δικαιώματα ή δικαιώματα χρήσης. Η λήψη υλικού από το διαδίκτυο δεν αναιρεί τα πνευματικά δικαιώματα εκείνου που το κατασκεύασε.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το ηλεκτρονικό έγκλημα και οι μορφές του (3#3)

- Κάθε δραστηριότητα μέσω της οποίας διενεργείται κλοπή δεδομένων ή λογισμικού ή βανδαλισμός.
- Κάθε δραστηριότητα που οδηγεί σε απόκτηση περιουσίας μέσω εξαπάτησης άλλων.
- Κάθε δραστηριότητα που παρεμποδίζει, περιορίζει ή παρεμβάλλεται σε εργασία άλλου χρήστη.
- Η δημοσίευση φωτογραφιών ή προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των προσώπων που τους αφορά και η έλλειψη σεβασμού προς την ιδιωτικότητα κάθε χρήστη.
- Η χρήση αγενών ή προσβλητικών εκφράσεων στις διαδικτυακές συνομιλίες.
- Η μετάδοση και διασπορά ανακριβών πληροφοριών με στόχο να θιγεί η αξιοπρέπεια κάποιου ανθρώπου.
- Η αποθήκευση, επεξεργασία, αποστολή ή δημοσίευση ακατάλληλου, προσβλητικού ή άσεμνου περιεχομένου. Ιδιαίτερα μάλιστα, περιεχομένου σχετικού με παιδική πορνογραφία.
- Η παρακολούθηση, η με κάθε τρόπο έκφραση απειλής, η παρενόχληση, η ενοχλητική παρακολούθηση, η συνεχόμενη αποστολή ανεπιθύμητων μηνυμάτων ή ο εκφοβισμός χρήστη.
- Η χρήση λογισμικού, η προμήθεια του οποίου δεν έγινε με νόμιμο τρόπο.
- Η λήψη οποιουδήποτε τύπου λογισμικού, αρχείων εικόνας, αρχείων ήχου, ταινιών, για τα οποία δεν έχουμε δικαιώματα χρήσης.
- Η ενθάρρυνση, η υποκίνηση, η παραπλάνηση ή η παροχή βοήθειας σε ένα άτομο με σκοπό να επιχειρήσει να βλάψει κάποιο άλλο.
- Η κλοπή της ταυτότητας ή η μίμηση των χαρακτηριστικών άλλου ατόμου.
- Η χρήση υπολογιστικών συστημάτων με τρόπο που δείχνει έλλειψη εκτίμησης και σεβασμού για συνανθρώπους.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Το ηλεκτρονικό έγκλημα και οι χάκερς – Μελέτη περίπτωσης

Στο συνέδριο κυβερνο-ασφάλειας *Black Hat* στο Λας Βέγκας (Αύγουστος 2018), η διεθνής κοινότητα έμαθε ότι οι χάκερ θα μπορούσαν να σκοτώσουν κάποιον παραβιάζοντας εξ αποστάσεως κάποια εμφυτευμένη ιατρική συσκευή. Έγινε επίδειξη για το πώς είναι δυνατό να απενεργοποιηθεί από μακριά μια εμφυτευμένη αντλία ινσουλίνης για διαβητικούς και πώς είναι εξίσου εφικτό να παραβιασθεί πλήρως ένας βηματοδότης καρδιάς, με συνέπεια να εισαχθεί σε αυτόν κακόβουλο λογισμικό, με εντολές θανατηφόρες για τον καρδιοπαθή.

Οι χάκερς θα μπορούσαν επίσης, να θέσουν υπό τον έλεγχό τους τηλεπικοινωνιακούς δορυφόρους και να τους χρησιμοποιήσουν:

- για να εξαπολύσουν επιθέσεις μικροκυμάτων σε πλοία, αεροπλάνα, στρατιωτικές και άλλες εγκαταστάσεις
- για μαζική υποκλοπή δεδομένων και για παραβίαση πολλών άλλων συσκευών συνδεδεμένων με το δορυφόρο
- για να υποκλέψουν ή να τροποποιήσουν όλες τις επικοινωνίες (φωνητικές, e-mail κ.ά.) που περνούν από αυτόν
- για «κυβερνο-φυσικές» επιθέσεις ή επιθέσεις «ραδιοσυχνότητας υψηλής έντασης», που μετατρέπουν το δορυφόρο σε όπλο ραδιοσυχνοτήτων που μπορεί να δημιουργήσει βλάβες σε επίγεια ηλεκτρικά συστήματα.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι ψευδείς ειδήσεις

Ένα συχνό φαινόμενο και σημαντικό πρόβλημα, που αναδύθηκε με την ευρεία χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Μ.Κ.Δ.), είναι η παραγωγή και διασπορά ψευδών ειδήσεων (fake news), για παραπλάνηση, παραπληροφόρηση, χειραγώγηση ή συκοφάντηση πολιτών ή ομάδων ανθρώπων. Το φαινόμενο έλαβε ανεξέλεγκτες διαστάσεις στη δεκαετία του 2010.

Το 2018 το Facebook, το οποίο κατηγορήθηκε επανειλημμένως για την υποβοήθηση της διασποράς τέτοιων ειδήσεων, λόγω της αδυναμίας του να τις ελέγξει, αποφάσισε τη λήψη μέτρων μέσω της υπολογιστικής διαδικασίας (των αλγορίθμων) που εφαρμόζει για την παρουσίαση των ειδήσεων (news feed). Ανακοινώθηκε ότι θα δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στην εμφάνιση αναρτήσεων που προέρχονται από το φιλικό περιβάλλον του χρήστη, παρά στην εμφάνιση ειδήσεων που προωθούνται από εταιρείες και μέσα ενημέρωσης.

Αυτό, σύμφωνα με τον Mark Zuckerberg, θα βοηθήσει στην αύξηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών των ομάδων, στη μείωση του χρόνου παραμονής σε σύνδεση με το Facebook και στη μείωση των παραπλανητικών ειδήσεων. Ωστόσο, από τις ανακοινώσεις αυτές προέκυψαν νέα ερωτήματα για τον τρόπο λειτουργίας των Μ.Κ.Δ.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δημοσιογραφία

Επαγγελματικοί ενημερωτικοί ιστοχώροι: οι κανόνες δεοντολογίας είναι ίδιοι με τους αντίστοιχους της έντυπης δημοσιογραφίας.

Ιστολόγια (blogs) και Μ.Κ.Δ.: το διαδίκτυο δίνει σε όλους δυνατότητες έκφρασης ιδεών, κοινοποίησης και μεταφοράς απόψεων. Τα εργαλεία αυτά σήμερα συμβάλλουν στην ενημέρωση των πολιτών μαζί με τη δημοσιογραφία και ενθαρρύνουν τη συζήτηση σε βάθος και με αμεσότητα. Τα χαρακτηριστικά, βέβαια, μεταξύ δημοσιογραφίας και συγγραφής ιστολογίου είναι διαφορετικά.

Το ιστολόγιο γράφεται από έναν άνθρωπο, ενδεχομένως και ανώνυμα ή με ψευδώνυμο: ποιος εγγυάται για την ακρίβεια του περιεχομένου του;

Επιβάλλεται όμως να υπάρχουν κανόνες δεοντολογίας στη χρήση του. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για το περιεχόμενο των ανακοινώσεων στα Μ.Κ.Δ.

Οι δεοντολογικοί κανόνες συγγραφής του περιεχομένου σ' αυτά δεν θα πρέπει να υπολείπονται των προτύπων με δικαιολογίες όπως: *η μορφή τους είναι ψηφιακή, είναι σύντομης έκτασης, αναφέρονται μόνο σε κάποιες ομάδες ανθρώπων ή οι αναρτήσεις γίνονται περιστασιακά.*

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Δεοντολογικοί κανόνες συγγραφής και ανάρτησης κειμένων (1#4)

- Το δικαίωμα της έκφρασης αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου.
- Καθένας πρέπει να στέκεται με κριτική διάθεση σε οτιδήποτε διαβάζει, ακόμα και ο συγγραφέας στο ίδιο το κείμενό του.
- Ο συγγραφέας κάθε ανάρτησης ή σχολίου θα πρέπει να χρησιμοποιεί το πραγματικό ονοματεπώνυμό του.
- Οι αμέλειες, οι αδικίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων ασφαλώς και θα πρέπει να δημοσιοποιούνται. Η δημοσιοποίηση ενός γεγονότος θα πρέπει να γίνεται με σύνεση και όχι δίνοντας υπερβολικότερες διαστάσεις από όσες αυτό πραγματικά έχει.
- Είναι φανερό ότι κάθε διαχειριστής ιστολογίου ή κάθε χρήστης σε ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να γράφει σ' αυτό κυριολεκτικά για οτιδήποτε ενδιαφέρεται ή επιθυμεί. Αυτό όμως δεν σημαίνει και ότι πρέπει να γράφει χωρίς όρους και όρια. Εκτός από οτιδήποτε άλλο, ως μέλος της κοινωνίας, έχει και υποχρεώσεις υποστήριξης του κοινωνικού συνόλου.
- Σε όλα τα ψηφιακά μέσα, το περιεχόμενο των αναρτήσεων θα πρέπει να συγγράφεται λαμβανομένων υπόψη αξιών όπως: η αλήθεια, η δικαιοσύνη, η ανεξαρτησία, η διαφάνεια, η ακρίβεια, η αντικειμενικότητα, η αξιοπιστία, η εγκυρότητα και η πληρότητα.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Δεοντολογικοί κανόνες συγγραφής και ανάρτησης κειμένων (2#4)

- Κάθε κείμενο που δημοσιοποιείται θα πρέπει να διαπερνάται από αλήθεια, ακρίβεια και πληρότητα, ακόμα και όταν ο συγγραφέας ενδεχομένως διαφωνεί με κάποια στοιχεία του. Το κυρίαρχο αίσθημα στον συγγραφέα θα πρέπει να είναι το αίσθημα ευθύνης.
- Πρέπει να γίνεται σαφής αναφορά σε μία ανάρτηση για το αν το περιεχόμενό της είναι φανταστικό ή αποτελεί αληθινή είδηση. Η μετάδοση των πληροφοριών στο διαδίκτυο γίνεται ταχύτατα και η διασπορά είναι ευρεία. Αν η ανάρτηση είναι φανταστική ή αποτελεί ένα σενάριο ή πιθανή έκβαση μίας κατάστασης, το κοινό ενδεχομένως θα παραπληροφορηθεί.
- Ο συγγραφέας πρέπει να διαχωρίζει τελείως τη γνώμη του από τα γεγονότα. Η γνώμη κάθε ανθρώπου είναι σημαντική, αλλά δεν πρέπει να συγχέεται με τα γεγονότα.
- Η παρουσίαση των γεγονότων πρέπει να γίνεται χωρίς προσωπική συναισθηματική επίδραση ή σχόλια του συγγραφέα που υποδηλώνουν προκατάληψη.
- Ο ενδεχόμενος περιορισμός στην έκταση του κειμένου, που μπορεί να αναρτηθεί σε ένα ιστολόγιο ή μέσο κοινωνικής δικτύωσης, δεν μπορεί να αποτελεί άλλοθι για ανακριβές περιεχόμενο.
- Ο συγγραφέας, για να έχει αξιοπιστία, θα πρέπει να δηλώνει οποιαδήποτε σχέση έχει ο ίδιος με το θέμα που παρουσιάζει μέσα από το κείμενό του.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Δεοντολογικοί κανόνες συγγραφής και ανάρτησης κειμένων (3#4)

- Η διαφάνεια αναφορικά με τις ιδεολογικοπολιτικές πεποιθήσεις του συγγραφέα αυξάνει την αξιοπιστία του.
- Η αποκάλυψη των πηγών αυξάνει την αξιοπιστία για όσα γράφονται σε ένα κείμενο, επιτρέπει τη επαλήθευσή του και δημιουργεί συνθήκες διαφάνειας. Οι πηγές θα πρέπει να παρατίθενται, εκτός και αν δημιουργείται κίνδυνος γι' αυτές.
- Η επαλήθευση των πληροφοριών που λαμβάνονται από οποιαδήποτε πηγή είναι απαραίτητη πριν από τη δημοσιοποίησή τους. Αν κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό, η δημοσιοποίηση μιας πληροφορίας πρέπει να γίνεται πάντα έπειτα από έλεγχο της αξιοπιστίας της πηγής προέλευσης. Αν ούτε αυτό είναι δυνατό, θα πρέπει η πληροφορία να δημοσιεύεται με ρητή αναφορά περί αδυναμίας επαλήθευσης.
- Η παραπομπή σε έργο άλλων, η διακριτή παράθεση ενός αποσπάσματος ή η αναγνώριση ενός δημιουργού, όπου χρειάζεται, για την υποστήριξη του κειμένου ή η χρήση συνδέσμων για τη σύνδεση του κειμένου με άλλα άρθρα δείχνει εντιμότητα, αυξάνει την αμεροληψία και την ακρίβεια.
- Η παράθεση μεταφρασμένου κειμένου ή μιας δήλωσης πρέπει να γίνεται με προσοχή και έλεγχο για το κατά πόσο με την αλλαγή αποδίδεται το νόημα του αρχικού κειμένου.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

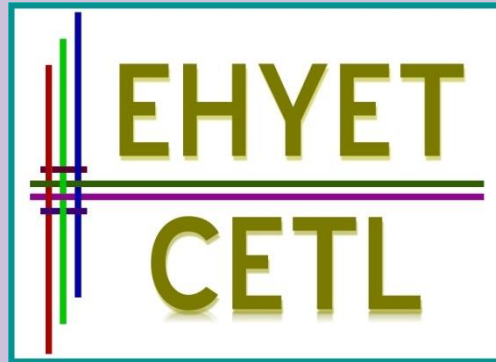
Δεοντολογικοί κανόνες συγγραφής και ανάρτησης κειμένων (4#4)

- Η χρήση ή ενσωμάτωση σε ένα αναρτημένο κείμενο ξένων ιδεών, φωτογραφιών, εικόνων ή υλικού που δεν ανήκει στον συγγραφέα και συνοδεύεται από πνευματικά δικαιώματα θα πρέπει να γίνεται μόνο κατόπιν συναίνεσης του κατόχου του υλικού.
- Η παρουσίαση ή η παροχή της δυνατότητας έκφρασης της αντίθετης άποψης είναι υποχρέωση και καθήκον του συγγραφέα προκειμένου να υπάρξει πληρέστερη ενημέρωση.
- Σε περίπτωση παραλείψεων, ανακριβειών ή λανθασμένων πληροφοριών που δημοσιεύτηκαν από λάθος, θα πρέπει να υπάρξει παραδοχή του λάθους, επανόρθωση και δημοσιοποίηση της διόρθωσης.
- Επιβάλλεται ιδιαίτερη προσοχή και έλεγχος, αναφορικά με τη γνησιότητα, την ορθότητα, τα πνευματικά δικαιώματα και το κίνητρο, όταν αναδημοσιεύεται ή διαμοιράζεται μία πληροφορία (π.χ. κείμενο, φωτογραφία, εικόνα, βίντεο) από ένα ιστολόγιο ή μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Εάν υπάρχει πρόβλημα, αυτός που αναδημοσιεύει την πληροφορία δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη.
- Οτιδήποτε αναρτάται σε ένα ιστολόγιο ή σε ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης βρίσκεται τελικά σε δημόσια θέα – πρόκειται λοιπόν για μια δημόσια διαδικασία.
- Η αυτοπροβολή, ο ναρκισσισμός και ο εγωισμός δεν αποτελούν καλά στοιχεία λειτουργίας του χρήστη στο διαδίκτυο.

2. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Θεμελιώδες ερώτημα

- Σε τι βαθμό μπορούμε να εμπιστευθούμε μία εικόνα ή ένα βίντεο που βρίσκουμε αναρτημένο κάπου στο διαδίκτυο, όταν μάλιστα ο συγγραφέας είναι ανώνυμος;
- Γιατί;

www.cetl.upatras.gr

cpanag@upatras.gr